

Cuprins

Capitolul I. Considerații generale cu privire la răspunderea civilă	1
§1. Noțiunea de «răspundere civilă». Locul și importanța acesteia în cadrul răspunderii juridice	1
1. Noțiunea de «răspundere civilă»	1
2. Locul și importanța răspunderii civile în cadrul răspunderii juridice.....	2
§2. Formele răspunderii civile	3
§3. Condițiile de existență a răspunderii civile.....	4
§4. Prejudiciul ca element primordial al răspunderii civile	5
1. Noțiunea de «prejudiciu»	5
2. Formele prejudiciilor civile.....	6
§5. Principiile răspunderii civile.....	7
1. Enunțarea principiilor.....	7
2. Principiul reparării integrale a prejudiciului.....	9
3. Principiul reparării în natură a prejudiciului	10
§6. Funcțiile răspunderii civile	11
1. Enunțarea funcțiilor răspunderii civile	11
2. Funcția preventiv-educativă	11
3. Funcția reparatorie.....	12
Capitolul II. Daunele morale	14
§1. Noțiunea de «daune morale»	14
1. Precizarea conținutului noțiunii de «daune morale».....	14
2. Raportul dintre patrimonial și nepatrimonial în precizarea conținutului noțiunii de «daune morale»	21
2.1. Corelația dintre natura drepturilor încălcate și natura prejudiciilor cauzate	21

2.2. Raportul dintre prejudiciile patrimoniale și cele nepatrimoniale cauzate prin aceeași faptă ilicită și culpabilă	23
§2. Prejudiciul nepatrimonial – element structural al răspunderii civile pentru daunele morale	24
1. Existența unui prejudiciu nepatrimonial justifică antrenarea răspunderii civile.....	24
2. Felurile prejudiciilor nepatrimoniale. Criterii de clasificare.....	26
2.1. Criteriul dreptului nepatrimonial încălcat.....	26
2.2. Criteriul personalității umane încălcate	27
3. Prejudicii corporale	32
3.1. Prezentare generală.....	32
3.2. Prejudicii constând în dureri fizice sau psihice	32
3.3. Prejudicii estetice.....	34
3.4. Prejudicii de agrement	35
3.5. Pierderea speranței de viață (<i>loss of expectation of life</i>)	36
3.6. Prejudiciul juvenil.....	37
4. Prejudiciile nepatrimoniale cauzate prin încălcarea dreptului la viața personală	38
4.1. Dreptul la viața personală sau la viața privată (<i>right of privacy</i>).....	38
4.2. Câteva considerații referitoare la protecția dreptului la viață privată în dreptul român.....	42

Capitolul III. Evoluția problematicii daunelor morale .....

§1. Domeniul delictual și contractual al răspunderii pentru daunele morale.....	45
1. Considerații privind domeniul preponderent delictual al răspunderii pentru daunele morale. Apariția și evoluția acesteia.....	45
1.1. Punerea problemei în dreptul roman.....	45
1.2. Expresii delictuale ale răspunderii pentru daunele morale în Vechiul și Noul Testament.....	46
1.3. Punerea problemei în dreptul medieval	48

1.4. Punerea problemei în dreptul modern.....	48
1.5. Punerea problemei în dreptul român.....	48
2. Domeniul răspunderii contractuale pentru daunele morale	50
2.1. Momentul cristalizării acestei răspunderi	50
2.2. Sfera de aplicare a răspunderii contractuale pentru daunele morale.....	51
2.3. Prejudiciul nepatrimonial – element esențial al răspunderii contractuale pentru daunele morale	52
2.4. Reglementarea juridică aplicabilă răspunderii contractuale pentru daunele morale	53
2.5. Câteva trăsături proprii acestei răspunderi.....	54
§2. Etapele principale în evoluția reparării daunelor morale în dreptul civil român.....	55
1. Etapa admiterii reparării bănești a daunelor morale (1865-1952).....	56
1.1. Temeiul legal invocat	56
1.2. Aplicații ale jurisprudenței în această etapă. Privire generală.....	57
1.3. Poziția doctrinei juridice.....	58
2. Etapa interzicerii reparării bănești a daunelor morale (1952-1989).....	59
2.1. Îndrumarea fostului Tribunal Suprem privind inadmisibilitatea reparării bănești a daunelor morale.....	59
2.2. Noile reglementări legale în materia daunelor morale. Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice	61
2.3. Câteva particularități ale acestei etape.....	63
3. Etapa revenirii la practica reparării daunelor morale (începând din anul 1990).....	64
3.1. Unele tendințe doctrinare și jurisprudențiale favorabile tezei reparării bănești a daunelor morale, anterioare anului 1990.....	64
3.2. Semnificația avută de recomandările Consiliului Europei în etapa revenirii la repararea daunelor	

morale. Influența jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.....	66
3.3. Configurația practicii judecătorești după revenirea la practica reparării bănești a daunelor morale.....	71
3.4. Poziția doctrinei juridice în această etapă a revenirii la practica reparării bănești a daunelor morale.....	74
3.5. Preocupări legislative privind o reglementare specială a instituției daunelor morale.....	75

Capitolul IV. Repararea daunelor morale prin măsuri patrimoniale și nepatrimoniale.....	78
<i>Secțiunea 1. Sistemul măsurilor reparatorii.....</i>	<i>78</i>
§1. Considerații introductive.....	78
§2. Acțiunea în justiție – calea legală de realizare a dreptului la reparațiune în cazul prejudiciilor morale.....	80
1. Noțiune. Particularități. Temei.....	80
2. Cine este responsabil de repararea prejudiciului moral?.....	82
3. Momentul până la care se poate promova acțiunea în daune.....	83
4. Titularii acțiunii în daune pentru repararea prejudiciului moral.....	86
5. Dreptul de opțiune în exercitarea acțiunii în daune. Aspecte procesuale.....	91
6. Obiectul acțiunii în daune pentru repararea prejudiciului moral.....	94
6.1. Despăgubirile bănești acordate pentru daunele morale.....	95
6.1.1. Argumente favorabile tezei reparării bănești a daunelor morale, desprinse din dreptul european și din dreptul român.....	95
6.1.2. Argumente exprimate împotriva tezei reparării bănești a daunelor morale.....	99

6.2. Măsurile nepatrimoniale prevăzute pentru repararea daunelor morale	102
6.2.1. Caracterizarea generală a acestor măsuri ..	102
6.2.2. Măsuri nepatrimoniale care pot avea caracter reparatoriu.....	107
6.3. Dovada dreptului la despăgubiri acordate cu titlu de daune morale.....	110
<i>Secțiunea 2. Examen teoretic de practică judiciară în materia reparării daunelor morale .....</i>	<i>111</i>
§1. Preliminarii	111
§2. Aplicații jurisprudențiale	112
1. Omor (art. 174 C. pen.). Daune morale solicitate de terți, victime indirecte, apropiați ai victimei directe. Criterii de stabilire a persoanelor îndreptățite	112
2. Vătămare corporală gravă (art. 182 C. pen.). Victimă aflată în stare vegetativă cronică. Criterii de stabilire și evaluare a prejudiciului moral.....	115
3. Vătămare corporală gravă (art. 182 C. pen.). Prejudiciu de agrement și estetic. Criterii de indemnizare a despăgubirii cu titlul de daune morale. Modalitatea de plată a despăgubirilor.....	115
4. Vătămarea corporală gravă (art. 182 C. pen.). Raport de cauzalitate între prejudiciul moral estetic, suferit de victimă și infracțiunea săvârșită. Criterii de evaluare a cuantumului daunelor morale. Principiul disponibilității. Înțelegerea părților asupra cuantumului despăgubirilor. Inadmisibilitatea revenirii cu privire la înțelegerea privind plata despăgubirilor cu titlul de daune morale	116
5. Vătămare corporală din culpă [art. 184 alin. (2) C. pen.]. Daune morale necerute, dar acordate. Modalități de stabilire a existenței daunelor morale încercate.....	119
6. Viol [art. 197 alin. (1) C. pen.]. Criterii de stabilire a daunelor morale. Modalități de evaluare a despăgubirilor acordate cu titlul de daune morale.	

- Necesitatea motivării acordării despăgubirilor la nivelul cererii, cât și a reducerii acestora..... 120
7. Vătămare corporală din culpă [art. 184 alin. (2) și (4) C. pen.]. Aplicarea legii civile. Acceptarea de către inculpat a plății sumelor solicitate inițial de victimă, constituită parte civilă, cu titlul de despăgubiri pentru daunele materiale și morale. Consecințe. Majorarea ulterioară a daunelor morale și a celorlalte despăgubiri solicitate. Admisibilitate. Principiul reparării integrale a pagubelor cauzate prin fapta ilicită săvârșită..... 121
8. Omor (art. 174, art. 175 C. pen.). Solicitarea de daune morale. Respingerea cererii pe motivul reținerii de către instanță a circumstanței prevăzute de art. 73 lit. b) C. pen. Aplicarea greșită a legii civile 123
9. Ucidere din culpă (art. 178 C. pen.). Acordarea de daune morale în raport de gradul de culpă al inculpatului și victimei. Nesocotirea achiesării făcute de inculpat în declarația dată la interogatoriul luat de prima instanță, prin care a fost de acord cu plata integrală a despăgubirilor cerute de partea civilă. Caracterul irevocabil al recunoașterii despăgubirilor 124
10. Vătămare corporală gravă [art. 182 alin. (1) C. pen.]. Acțiune civilă în procesul penal. Daune morale acordate. Criterii de stabilire și indemnizare a daunelor morale..... 125
11. Seducție [art. 199 alin. (1) C. pen.]. Daune morale solicitate. Criterii de apreciere a acestora ... 126
12. Tentativă de omor (art. 20, art. 174 C. pen.). Constituire de parte civilă. Principiul disponibilității..... 127
13. Tentativă de omor (art. 20, art. 174 C. pen.). Achiesarea inculpatului la plata daunelor morale. Caracterul irevocabil al achiesării. Principiul disponibilității. Culpă comună. Consecințe 128

14. Lovituri cauzatoare de moarte (art. 183 C. pen.). Daune morale solicitate de rude apropiate. Criterii de stabilire și acordare a acestora.....	129
15. Ucidere din culpă (art. 178 C. pen.). Daune morale solicitate de rude apropiate. Condiții de acordare și criterii de stabilire a acestora.....	130
16. Furt calificat (art. 208, art. 209 C. pen.). Constituire de parte civilă. Acordare nejustificată de daune morale. Faptă culpabilă nesusceptibilă să producă un prejudiciu moral.....	131
17. Vătămare corporală (art. 181 C. pen.). Daune morale cerute. Provocare [art. 73 lit. b) C. pen.]. Culpă comună. Principiul disponibilității. Renunțarea la despăgubiri. Inadmisibilitatea revenirii după renunțare.....	132
18. Viol [art. 197 alin. (2) C. pen.]. Daune morale. Despăgubiri bănești acordate, cu mențiunea reactualizării acestora la data executării hotărârii. Răspundere solidară.....	134
19. Calomnie (art. 206 C. pen.). Criterii de stabilire a daunelor morale	136
20. Vătămare corporală/vătămare corporală gravă (art. 181, art. 182 C. pen.). Modalități de recuperare a pagubelor. Admisibilitatea constituirii de parte civilă după casarea cu trimitere, în urma admiterii recursului în anulare (art. 15 C. proc. pen.).....	138
21. Articolul 504 C. proc. pen. Daune morale acordate în cazul condamnării ori arestării pe nedrept. Criterii de stabilire și indemnizare a daunelor morale	141
§3. Dificultăți potențiale la constatarea daunelor morale și la acordarea despăgubirilor pentru repararea acestora	146
1. Metode posibile de stabilire și constatare a daunelor morale.....	146
2. Criterii posibile de indemnizare a diferitelor categorii de daune morale	149

§4. Modalitățile de plată a despăgubirilor acordate cu titlu de daune morale. Revizuirea evaluărilor bănești făcute prejudiciului moral.....	158
--	-----

Capitolul V. Repararea daunelor morale în doctrina și jurisprudența unor state europene	162
§1. Precizări introductive.....	162
§2. Daunele morale în dreptul englez	163
§3. Daunele morale în dreptul francez și belgian.....	170
§4. Daunele morale în dreptul elvețian.....	186
§5. Daunele morale în dreptul italian.....	199

Capitolul VI. Aplicații particulare ale răspunderii pentru daunele morale.....	205
§1. Precizări introductive.....	205
§2. Repararea daunelor morale rezultate din executarea necorespunzătoare a contractului de transport al persoanelor.....	206
1. Natura juridică a acestei răspunderi	206
2. Aspecte privind obligația de securitate impusă cărașului. Consecința executării necorespunzătoare a acesteia.....	208
3. Cine are dreptul la reparație pentru prejudiciul moral suferit?	209
§3. Repararea daunelor morale ce pot rezulta din încălcarea drepturilor cuvenite autorilor prin contracte de valorificare sau din utilizări ilicite	209
1. Temeiul legal al acestei răspunderi	209
2. Aplicații ale jurisprudenței în materia prejudiciilor nepatrimoniale cauzate autorilor	211
2.1. Jurisprudența și drepturile personale nepatrimoniale	211
2.2. Jurisprudența și utilizările ilicite ale dreptului de autor	214
3. Apărarea drepturilor personale nepatrimoniale ale autorului.....	215
4. Ce acțiuni are la îndemână autorul în cazul încălcării drepturilor sale personale nepatrimoniale?.....	216

§4. Daunele morale în materia raporturilor de muncă	217
1. Repararea daunelor morale cauzate unității, în cazul grevei nelegal declarate sau continuate.....	217
1.1. Reglementarea legală. Evoluția acesteia.....	217
1.2. Despre natura juridică a răspunderii reparatorii instituite de art. 36 alin. (3) din Legea nr. 15/1991	218
1.3. Câteva argumente aduse în sprijinul tezei răspunderii pentru daune morale a organizatorilor grevei.....	219
2. Repararea daunelor morale cauzate părților prin executarea necorespunzătoare a contractului de muncă ori prin desfacerea nejustificată a acestuia	222
2.1. Daunele morale rezultate din executarea necorespunzătoare a contractului de muncă	222
2.1.1. Reglementarea legală. Evoluția acesteia	222
2.1.2. Natura juridică a răspunderii unității față de salariat	223
2.2. Daunele morale rezultate din desfacerea/încetarea nejustificată a contractului de muncă	227
§5. Daunele sub forma indemnizației lunare reglementate prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945.....	231
1. Preliminarii.....	231
2. Caracterul de daune morale al indemnizației lunare statornicite de Decretul-lege nr. 118/1990, din perspectiva jurisprudenței. Persoane îndreptățite	232
3. Concluzii	233
§6. Răspunderea pentru daune morale în situația prevăzută de art. 2 C. fam.	234
1. Precizări introductive	234
2. Caracterizarea acestei răspunderi. Felul prejudiciilor morale întâlnite în materie.....	236
3. Concluzii	240

§7. Repararea daunelor morale rezultate din emiterea unui act administrativ ilegal ori din refuzul nejustificat al unei autorități administrative de a rezolva o cerere referitoare la un drept recunoscut de lege.....	241
1. Fundamentul juridic al acestei răspunderi.	
Evoluția reglementării	241
2. Caracterizarea acestei răspunderi din perspectiva scopului Legii contenciosului administrativ	242
3. Natura juridică a răspunderii pentru daune morale, instituite de Legea contenciosului administrativ	246
4. Aspecte procesuale privind răspunderea instituită de art. 11 alin. (2) din Legea nr. 29/1990. Poziția jurisprudenței.....	248
§8. Repararea daunelor morale rezultate din comunicații audiovizuale	250
1. Temeiul juridic al acestei răspunderi. Evoluția reglementării	250
2. Analiza răspunderii instituite de art. 2 alin. (5) din Legea nr. 48/1992 a audiovizualului, din perspectiva dispozițiilor constituționale privitoare la libertatea de exprimare și la dreptul la informație	251
3. Natura juridică a răspunderii pentru daune morale instituite de art. 2 alin. (5) din Legea nr. 48/1992. Mijloacele de apărare a dreptului sau interesului încălcat	257
§9. Repararea daunelor morale rezultate din actele de concurență neloială	262
1. Temeiul juridic al acestei răspunderi.....	262
2. Actele de concurență neloială cauzatoare de prejudicii morale. Enunțare. Caracterizare generală.....	263
3. Acțiunea în concurență neloială – mijloc legal de reparare a daunelor morale	265
3.1. Fundamentul acțiunii în concurență neloială.....	265
3.2. Acțiunea în concurență neloială exercitată pentru repararea prejudiciului moral.....	266
Index alfabetic	269